

Územní plánování jako nástroj ochrany přírody a krajiny

Ing. Radek Kyrian
email: kyrianr@gmail.com

Obsah cvičení:

1: Velkoplošná a maloplošná chráněná území v ÚPD

2: Další územně analytické podklady ochrany přírody a krajiny v ÚPD a jejich význam

1: Velkoplošná a maloplošná území v ÚPD

Národní parky – kompetence má správa národního parku jako DOS. Jejich poslání a bližší ochranné podmínky jsou stanoveny zákonem.

Sledované zakázané jevy:

- 1.1 Intenzifikace zemědělství
- 1.2 Zneškodňování odpadů
- 1.3 Rozšiřování nepůvodních druhů
- 1.4 Intenzivní chovy zvířat
- 1.5 Změna stávajícího hydrologického režimu
- 1.6 Stavět nové cesty a dálnice
- 1.7 Těžba nerostů, hornin, humolitů kromě stavebního kamene a písku
- 1.8 Měnit dochované prostředí
- 1.9 V první zóně – povolovat nové stavby, měnit současnou skladbu kultur, pokud to není v plánu péče

1: Maloplošná a velkoplošná území v ÚPD

Chráněné krajinné oblasti: DOS je AOPK, zonace a režimy ochrany jsou stanoveny vyhláškou MŽP

Sledované zakázané jevy:

- 1.1 Rozšiřování nepůvodních druhů
- 1.2 Stavět nové cesty a dálnice
- 1.3 Měnit dochované prostředí
- 2. V první zóně – povolovat nové stavby, měnit současnou skladbu kultur, pokud to není v plánu péče, povolovat a měnit využití území

Národní přírodní rezervace: DOS je AOPK, zonace a režimy ochrany jsou stanoveny vyhláškou MŽP (NPR)

Sledované zakázané jevy:

- 1.1 Intenzifikace zemědělství
- 1.2 Zneškodňování odpadů
- 1.3 Rozšiřování nepůvodních druhů
- 1.4 Intenzivní chovy zvířete
- 1.5 Změna stávajícího hydrologického režimu
- 1.6 Stavět nové cesty a dálnice
- 1.7 Těžba nerostů, hornin, humolitů
- 1.8 Měnit dochované prostředí

1: Maloplošná a velkoplošná území v ÚPD

Národní přírodní památky: DOS je AOPK, režimy ochrany jsou stanoveny vyhlášením NPP

Sledované zakázané jevy: Změny a poškozování NPP či jejich hospodářské využívání, pokud by tím hrozilo jejich poškození, je zakázáno.

Přírodní rezervace: DOS je krajský úřad, režimy ochrany jsou stanoveny vyhlášením PR

Sledované zakázané jevy:

- 1.1 Intenzifikace zemědělství
- 1.2 Povolení a umístění nových staveb
- 1.3 Rozšiřování nepůvodních druhů
- 1.4 Měnit dochované prostředí

Přírodní památka: DOS je krajský úřad, režimy ochrany jsou stanoveny vyhlášením PP

Sledované zakázané jevy:

- 1.1 Změna nebo poškozování přírodní památky nebo její hospodářské využívání vedoucí k jejímu poškození jsou zakázány.

2: Další územně analytické podklady ochrany v ÚPD a jejich význam

Krajinná památková zóna:

KPZ zahrnuje sídelní útvary a ucelené krajinné celky na větším či menším území.

KPZ reprezentují dochovanou kulturní krajinu:

Zemědělská krajina a kolonizační typy

Název KPZ	Kraj	Rozloha (ha)	Rok prohlášení
Území bojiště bitvy u Slavkova	Jihomoravský	6 780	1992
Lednicko - valtický areál	Jihomoravský	14 220	1992
Osovsko	Středočeský	935	1996
Žehušicko	Středočeský	3 091	1996
Novohradsko	Jihočeský	6 591	1996
Římovsko	Jihočeský	123	1996
Orlicko	Jihočeský	488	1996
Libějovicko-Lomecko	Jihočeský	2182	1996
Valečsko	Karlovarský/Ústecký	1 810	1996
Chudenicko	Plzeňský	1 622	1996
Plasko	Plzeňský	1 443	1996
Lembersko	Liberecký	353	1996
Zahrádecko	Liberecký	2 650	1996
Území bojišť u Přestanova, Chlumce a Varvažova	Ústecký	749	1996
Území bojiště u Hradce Králové 1866	Královehradecký	6 442	1996
Slatiňansko - Slavicko	Pardubický	3 808	1996
Náměšťsko	Vysočina	1 245	1996
Čimelicko - Rakovicko	Jihočeský	721	2002
Vranovsko-Bítovsko	Jihomoravský	7 701	2002
Hornická kulturní krajina Abertamy-Boží Dar-Horní Blatná	Karlovarský	5220	2014
Hornická kulturní krajina Háj-Kovářská-Mědník	Ústecký	1 150	2014
Hornická kulturní krajina Jáchymov	Karlovarský	1 346	2014
Hornická kulturní krajina Krupka	Ústecký	790	2014
Bečovsko	Karlovarský	160	2014

2: Další územně analytické podklady ochrany přírody a krajiny v ÚPD a jejich význam

Barokní krajina a krajinářské kompozice: Lednicko-valtický areál

Krajinná památková zóna:

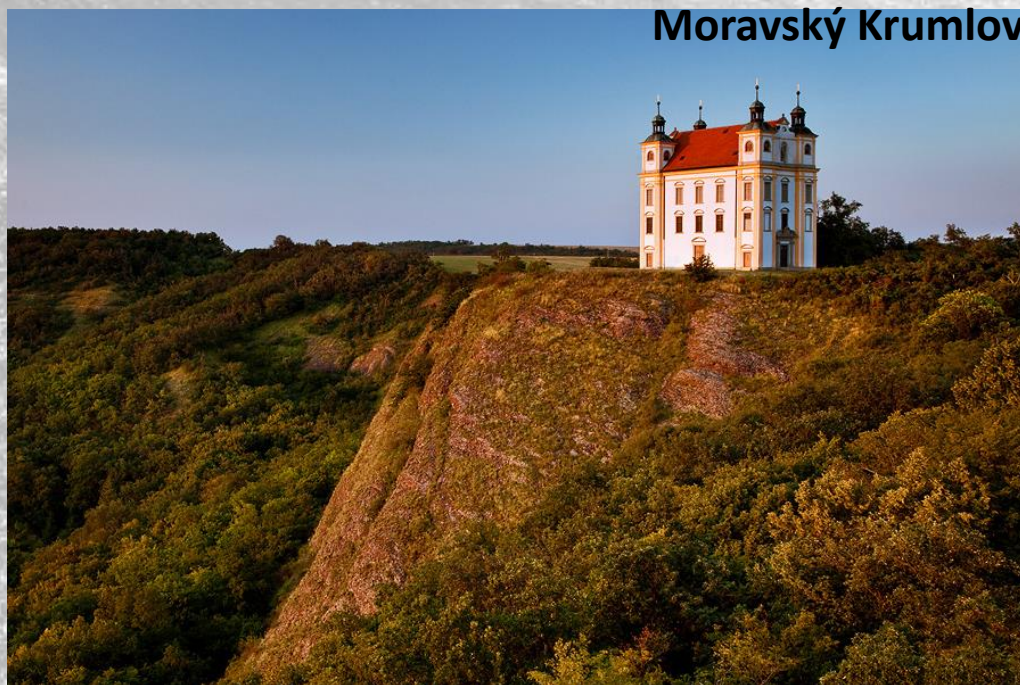
Velké historické bitvy v krajině: bitva u Slavkova

2: Další územně analytické podklady ochrany přírody a krajiny v ÚPD a jejich význam

Významný vyhlídkový bod

Významným vyhlídkovým bodem se myslí veřejně přístupné místo, jehož vyvýšené umístění v terénu (vrchol kopce, úbočí) nebo v rámci stavby (rozhledna, věž) umožňuje přehlédnout významnou atraktivní část okolního území.

Moravský Krumlov: poutní kaple sv. Floriána

2: Další územně analytické podklady ochrany přírody a krajiny v ÚPD a jejich význam

Kolonáda na Reistně, Valtice

2: Další územně analytické v ÚPD a jejich význam

Loucký klášter, Znojmo

2: Další územně analytické podklady ochrany přírody a krajiny v ÚPD a jejich význam

Významný krajinný prvek ze zákona (dále je VKP)

Je chráněn dle § 4 odst. 2 zákona proti poškozování a ničení. Plošné vymezení VKP je dáno buď katastrem nemovitostí, nebo jeho rozsah stanoví orgán ochrany přírody a krajiny.

Významný krajinný prvek jako ekologicky, geomorfologicky nebo esteticky hodnotná část krajiny utváří její typický vzhled nebo přispívá k udržení její stability. Významnými krajinnými prvky jsou lesy, rašeliniště, vodní toky, rybníky, jezera, údolní nivy.

Významný krajinný prvek registrovaný (dále je RVKP)

Dále jsou jimi jiné části krajiny, které zaregistruje podle § 6 orgán ochrany přírody jako významný krajinný prvek, zejména mokřady, stepní trávníky, remízy, meze, trvalé travní plochy, naleziště nerostů a zkamenělin, umělé i přirozené skalní útvary, výchozy a odkryvy. Mohou jimi být i cenné plochy porostů sídelních útvarů včetně historických zahrad a parků.

2: Další územně analytické podklady ochrany přírody a krajiny v ÚPD a jejich význam

Významný krajinný prvek registrovaný

Solitérní strom

Park Stromovka, České Budějovice

2: Další územně analytické podklady ochrany přírody a krajiny v ÚPD a jejich význam

Přechodně chráněná plocha

rybník Dehtář – ochrana
hnízdících ptáků

§ 13 ZOPK stanovuje způsob
vyhlášení a podmínky náhrad

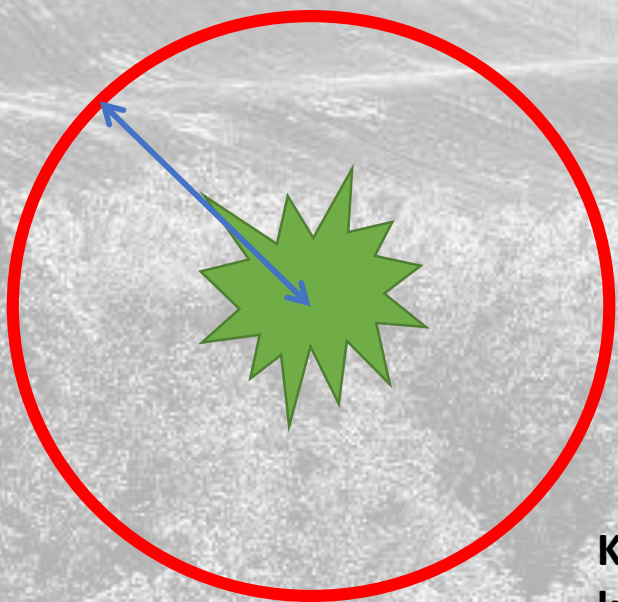

2: Další územně analytické podklady ochrany přírody v ÚPD a jejich význam

Památný strom a jeho ochranné pásmo

Ochranné pásmo je dáno buď zákonem, nebo se vyhlašuje společně se stromem.

Gureho lípa – 600 let, Římov,
obvod kmene – 740-760 cm

Kruh o poloměru 10 násobku průměru
kmene ve 130 cm výšky kmene

2: Další územně analytické podklady ochrany přírody a krajiny v ÚPD a jejich význam

Památný strom

Památné stromy jsou chráněny dle § 46 a výjimky ze zákazů se udělují dle § 56 ZOPK.

2: Další územně analytické podklady ochrany přírody a krajiny v ÚPD a jejich význam

Biosférická rezervace UNESCO, geopark UNESCO

Mezinárodně chráněná velkoplošná území. Jedná se o vybrané národní parky a chráněné krajinné oblasti. Hranice ani název biosférické rezervace se nutně nemusí shodovat s hranicemi a názvem národního parku, resp. chráněné krajinné oblasti.

Název	↕	Rok vyhlášení	↕	Rozloha km ²	↕	Management	↕
Biosférická rezervace Bílé Karpaty		1996		715		správa Chráněné krajinné oblasti Bílé Karpaty	
Biosférická rezervace Dolní Morava		2003		354		Biosférická rezervace Dolní Morava, o.p.s.	
Biosférická rezervace Krkonoše		1992		548		správa Krkonošského národního parku	
Biosférická rezervace Křivoklátsko		1977		628		správa Chráněné krajinné oblasti Křivoklátsko	
Biosférická rezervace Šumava		1990		1671		správy Národního parku Šumava a Chráněné krajinné oblasti Šumava	
Biosférická rezervace Třeboňsko		1977		700		správa Chráněné krajinné oblasti Třeboňsko	

UNESCO- program Člověk a biosféra z roku 1970.

2: Další územně analytické podklady ochrany přírody a krajiny v ÚPD a jejich význam

NATURA 2000 – evropsky významná lokalita (EVL)

§ 45a až § 45d ZOPK – využívají se tak, aby nedošlo k jejich poškození a ničení. Lze v nich řádně hospodařit tak, aby nedošlo k závažnému nebo nevratnému poškození nebo zničení EVL.

Vyhlašují se národním seznamem a vypracovává se pro ně souhrn doporučených opatření.

Při projednávání ÚPD se v rámci dotčení EVL vyjadřuje jako DOS krajský úřad místně příslušného kraje, který buď potvrdí, nebo vyloučí vliv na celistvost a předmět ochrany.

Pokud není vyloučen vliv, pokračuje se dohádovacím jednáním. Stanoví se podmínky pro umístění záměru, nebo se záměr zcela zruší.

2: Další územně analytické podklady ochrany přírody a krajiny v ÚPD a jejich význam

2: Další územně analytické podklady ochrany přírody a krajiny v ÚPD a jejich význam

1.

PP Baba – svahové dubohabřiny

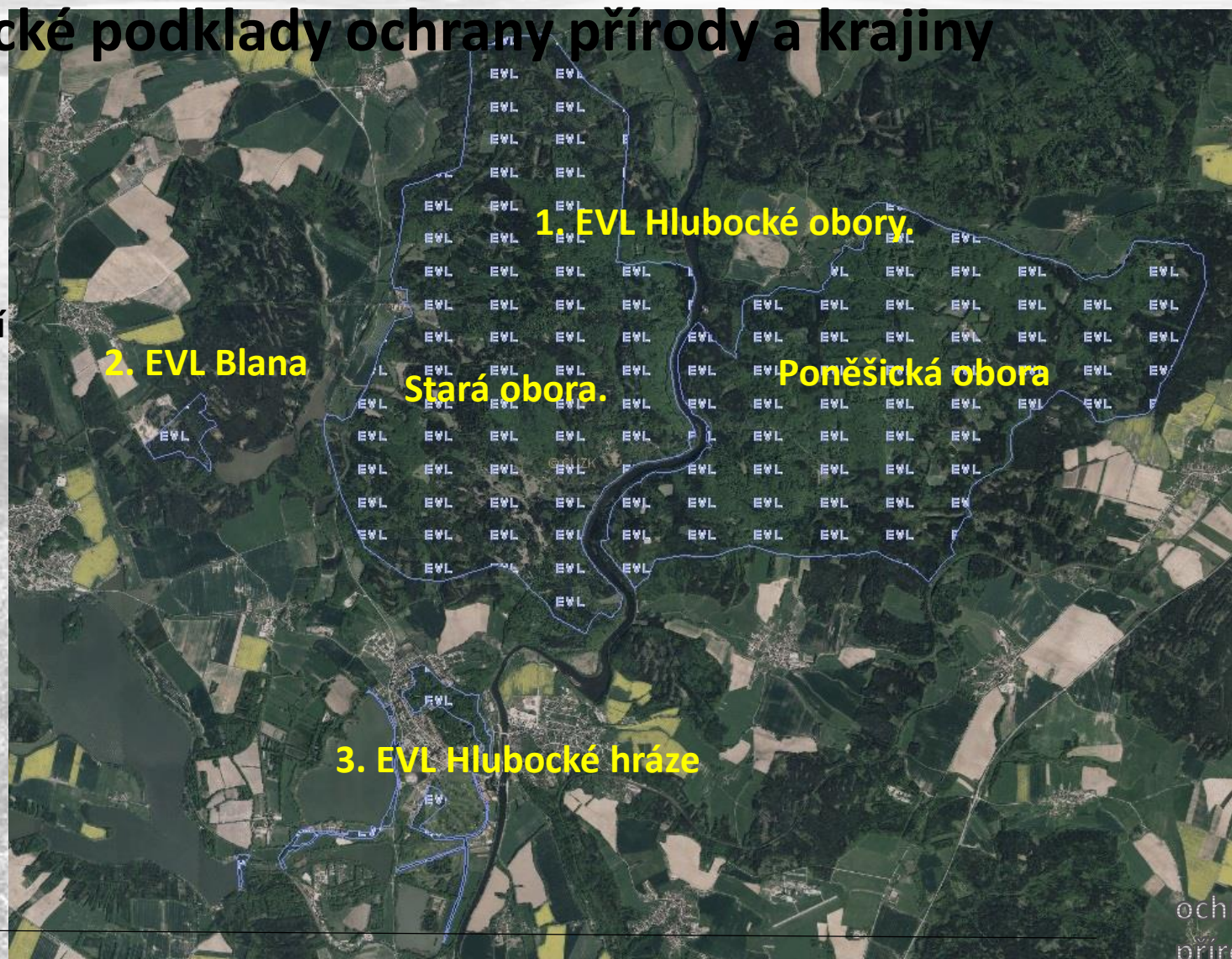
PR Karvanice – stejné jako předchozí

PR Libochovka - stejné jako předchozí

Lokalita Kameník - entomofauna

2. bublinatka vícekvětá a další ZCHD

3. roháč obecný, tesařík obrovský

2: Další územně analytické podklady ochrany přírody a krajiny v ÚPD a jejich význam

NATURA 2000 – ptačí oblast (PO)

§ 45e ZOPK – Vyhlašují se nařízením vlády s cílem zajistit přežití druhů ptáků a jejich rozmnožování.

Mohou se stanovit činnosti, ke kterým je potřeba souhlasu orgánu ochrany přírody a krajiny.

MŽP zajistí soubor doporučených opatření k zachování příznivého stavu populací těchto druhů z hlediska ochrany.

Při projednávání ÚPD se v rámci dotčení PO vyjadřuje jako DOS krajský úřad místně příslušného kraje, který buď potvrdí, nebo vyloučí vliv na celistvost a předmět ochrany.

Pokud není vyloučen vliv, pokračuje se dohádovacím jednáním. Stanoví se podmínky pro umístění záměru, nebo se záměr zcela zruší.

2: Další územně analytické podklady ochrany přírody a krajiny v ÚPD a jejich význam

1. Ptačí oblast

Českobudějovické rybníky

kvakoš noční

slavík modráček

rybák obecný

husa velká

kopřivka obecná

2. Ptačí oblast

Hlubocké obory

strakapoud prostřední

lejsek bělokrký

žluna zelená

strakapoud malý

datel černý

šoupálek krátkoprstý

rehek zahradní

2: Další územně analytické podklady ochrany přírody a krajiny v ÚPD a jejich význam

Lokality výskytu zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů

ZCHD jsou chráněny dle § 48 - 55 ZOPK – seznam a stupeň chránění stanovuje MŽP vyhláškou 395/1992 Sb.

© Josef Dorniel

© Jana Navrátilová

Lokality výskytu zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů České švýcarsko

batolec červený

modrásek bahenní

Potápník – Ilybius crassus

skokan štíhlý

lišťovka lesklá

rak říční

želva bahenní

2: Další územně analytické podklady ochrany přírody a krajiny v ÚPD a jejich význam

Ekologická síť (ecological network), zelená struktura (green infrastructure)

Německo – síť biotopů (Biotopvermetzung)

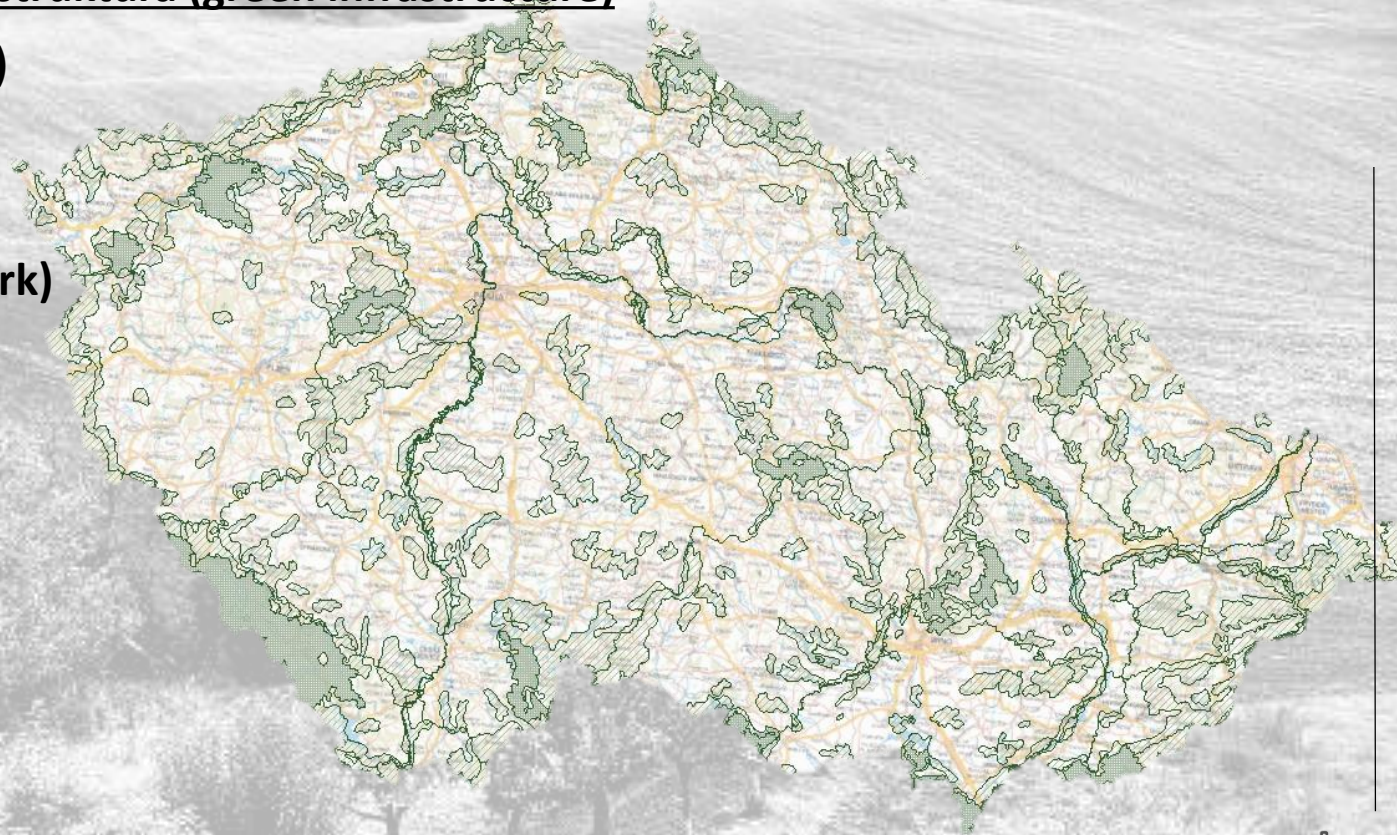
Nizozemí – národní ekologická síť

USA - Greenways

EU – EECNET (European ecological network)

Celoevropská ekologická síť

- soustava jádrových území
- biocentra evropského významu
- propojené koridory
- navazující zóny zvýšené péče o krajinu

Odkazy a materiály:

Směrnice o ptácích- 2009/147/ES

Směrnice o stanovištích- 92/43/EHS

Autor: Xth-Floor – Vlastní dílo, CC BY-SA 3.0, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=12052451>

<http://geoportal.kraj-jihocesky.gov.cz/gs/>

http://www.cso.cz/wpimages/video/IBA_roku_2009.pdf

www.botanickafotogalerie.cz

www.naturfoto.cz

www.freenatureimages.eu

ÚPD

Děkuji za pozornost

ochrana
přírody a
krajiny